

особи. У зв'язку з цим в шкільній практиці повинна мати місце систематична і цілеспрямована робота з розвитку творчого стилю діяльності і емоційної культури вчителя. Форми роботи можуть бути різноманітними: лабораторія професійного зростання вчителя, клуб молодих педагогів-новаторів, семінар-практикум розвитку здібностей рефлексії вчителя й учнів та ін.

Таким чином, формування емоційно-позитивного ставлення учнів до навчання як сукупності залежностей і взаємозв'язків, що виникають в процесі взаємодії, співпраці і співтворчості з вчителем, протікатиме успішно, якщо методична робота школи буде спрямована на гармонізацію інтелектуальних і емоційних засобів і відпрацювання дидактичних технологій, що забезпечують єдність емоцій та інтелекту в навчанні.

Література

1. Кондрашова Л.В., Прокопьева Т.Н, Вайнер С.С. Технологія і методика особистісно-орієнтованого навчання. Методичний посібник. – Кривий Ріг, 2006. – 352 с.
2. Психология: Словарь / Под общей ред. В.А.Петровского, М.Г.Ярошевского. – 2-е изд., доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
3. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 1996. – 96 с.

А.Г.Міняйленко

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ШКОЛИ

В статье раскрывается опыт методической работы школы № 122 по совершенствованию профессионализма учителей, дается обоснование воспитательных и развивающих возможностей разных форм методической работы, структурных компонентов и личностно-ориентированной направленности ее содержания.

The article deals with the experience of a methodical work of school number 122 in improvement of teachers skills: it gives the foundation of upbringing and developed opportunities of different forms of a methodical work, structural components and a directivity of a personal orientation of its content.

Підготовка підростаючого покоління до життя й праці в демократичному суспільстві підвищує вимоги до педагогічної діяльності особистості сучасного вчителя. "...Вчителі можуть створити нову уяву й вивільнити приховані сили людства" [4, с. 143]. Але далеко не кожен учитель успішно реалізує професійні задачі, що стоять перед ним. Труднощі в практичній педагогічній роботі відчувають не тільки початківці, але й педагоги зі стажем. Причиною цих труднощів виступає особистісний аспект готовності вчителя до розв'язання навчально-виховних проблем.

Необмежені можливості у наданні допомоги вчителеві-практику містить методична служба школи, покликана сприяти подоланню труднощів учителя в розв'язанні професійних завдань, підвищенні рівня професіоналізму засобами методичної роботи школи.

Проблеми підготовки вчителя у всі часи виступали предметом дослідження багатьох вчених. Відомий інтерес у цьому напрямку представляють роботи О.А.Абдулліної, Л.В.Кондрашової, Л.С.Нечипоренко, В.А.Семіченко, О.С.Цокур та ін. Шляхи формування професійних якостей майбутніх вчителів досліджували О.С.Анісімов, Н.В.Кичук, З.Н.Курлянд. Способи і засоби розвитку професійної майстерності обґрунтували Є.С.Барбіна, І.А.Зязюн, В.О.Сластьонін та ін.

В умовах нестабільності суспільства, зниження обсягів фінансування школи учитель обділений сучасною інформацією, необхідною новою літературою, дидактичними і методичними засобами, що не може негативно не впливати на рівень його професіоналізму. Методична служба школи покликана хоч частково задовольнити ці потреби. У шкільній бібліотеці КЗШ №122 м.Кривого Рогу, у методичному кабінеті зібрано достатньо велику картотеку періодичних педагогічних видань, методичних посібників, наукової педагогічної літератури. Аналіз шкільної практики свідчить про те, що не тільки забезпечення матеріальної бази визначає високий рівень професіоналізму вчителя. Потрібна ще цілеспрямована, систематична робота з розвитку творчої індивідуальності, стилю діяльності і активної професійної позиції учителя.

Девізом нашого педагогічного колективу є слова "У гарній школі всі піклуються один про одного, бережуть здоров'я і добре

ім'я кожного". Колективом однодумців називав школу В.Сухомлинський. На своїх педагогічних радах ми вирішили, що тільки спільними зусиллями згуртованого колективу можна розв'язувати проблеми нинішньої освіти.

Особливою спрямованістю сучасної методичної роботи є орієнтація на створення найсприятливіших умов для самоосвіти і професійного самовдосконалення вчителів.

У діяльності вчителя немає дрібниць, у ній все важливе: і чисто витерта дошка, і порядок у кабінеті, і порядок у класі, і програми, і підручники, і, навіть, шкільне повітря. Але особистість вчителя важить найбільше. Німецький педагог А.Дістервег писав: "Найважливішим явищем у школі, найбільш повчальним предметом для спостереження, найбільш цікавим прикладом для учня є сам учитель. Він – втілений метод навчання, саме втілення принципу навчання і виховання. Його особистість завойовує йому повагу, вплив і силу" [1].

Одне з головних завдань методичної служби – це створення умов, необхідних для розвитку особистості вчителя. Треба допомогти кожному знайти себе, знайти свою методику, свій орієнтир, який допоможе віддати серце дітям.

Актуальність проблематики самоосвіти педагогів є одним із критеріїв оцінювання ефективності методичної роботи в школі, показником для атестації вчителів. Модель сучасного, творчо працюючого вчителя вміщує в собі: культуру зовнішнього вигляду, техніку саморегуляції, елементи акторської техніки, техніку володіння засобами навчання, культуру й техніку педагогічного спілкування, техніку педагогічної оцінки, техніку вирішення педагогічних конфліктів, проблему педагогічних вимог.

Важко стати ідеальною людиною, ідеальним вчителем, але варто цього прагнути. Це можливо лише за умови, коли в основі вчительської діяльності буде високий професіоналізм. А вчитель буде гуманістично спрямованою особистістю, яка має педагогічні здібності та відповідні психолого-педагогічні якості. Все це повинно гармонійно поєднуватись.

Методична служба школи керується тим, що методична робота з учительським колективом повинна носити особистісно-зорієнтовану спрямованість, щоб кожен педагог мав можливість удосконалювати рівень професіоналізму, оволодівати секретами

педагогічної майстерності і збагачувати внутрішній світ власної особистості. Структура методичної служби об'єднала в собі: методичну раду, шкільні предметні методичні комісії, психолого-педагогічний семінар, динамічні групи вчителів. Кожна структурна ланка покликана вирішувати специфічні задачі й виконувати певні функції в удосконаленні професіоналізму педагогів. Так, мета психолого-педагогічного семінару: усвідомлення учасниками своїх рольових установок та їхніх можливих протиріч. Під час заняття вчителі працювали в міні – групах над проблемою “Які вимоги ставить соціальна роль “Учитель”?” З метою вивчення мотивації учасників семінару було проведено анкетування, основу його склав опитувальник мотиваційних джерел, розроблений Д.Барбуто та Р.Сколком. Обробка даних анкетування показала, що педагогам присутня: внутрішня мотивація (бажання отримати задоволення та насолоду від процесу діяльності) – 20 %; зовнішня мотивація (заробітна плата, премії) – 5 %; зовнішня мотивація (схвалення іншими) – 18 %; внутрішня мотивація (самовдосконалення, самореалізація: бажання відповідати власним стандартам рис, компетентності і цінностей) – 32 %; інтегративна мотивація (узгодженість завдань працівника із завданнями організації: бажання досягти мети) – 25 %.

Опитувальник допоміг кожному педагогу зрозуміти, які саме мотиваційні чинники є для нас найважливішими у повсякденній діяльності, а які ми сприймаємо як другорядні. На основі зібраних даних було проведено цикл занять, на яких вчителі знайомилися із психолого-педагогічними закономірностями розвитку позитивної мотивації до педагогічної діяльності та навчальної роботи, оволодівали методикою діагностики й формування позитивної мотивації навчання школярів.

Педагогічний колектив нашої школи вже кілька років працює над проблемою розвитку творчих здібностей, формуванням навичок самореалізації особистості, впроваджуючи різноманітні нетрадиційні форми організації роботи. Однією із ефективних форм є предметні тижні, мета яких – поглиблювати знання учнів, зацікавлювати у вивченні навчальних предметів, сприяти розвитку здібностей, схильностей, інтересів кожної дитини; декада психології, мета якої – психологізація всіх учасників навчально-виховного процесу. Залучаються до колективної діяльності під

керівництвом психолога вчителі, діти, батьки. Кожен учасник має змогу висловити свою точку зору, проявити свої здібності, нахили. Діти й вчителі стають ближчими один до одного. Діти й батьки вчаться розуміти один одного. А все це разом складає процес гуманізації стосунків у колективі. Поряд із розвитком інтелекту, розвивається внутрішній світ, емоції. У ході предметних тижнів і декади психології народжуються колективні плакати “Подаруй ласкавинку”, “Дерево пізнання”; проводяться акції “Наші добрі справи”, “За здоровий спосіб життя” та інші. Молодші школярі вивчають під керівництвом старших нові рухливі вправи й ігри “Дощик”, “Прогноз погоди”, “Добринка”, “Долоньки”. Нетрадиційні форми роботи під час проведення предметних тижнів і декади психології підхоплюють всі предметні шкільні методичні комісії.

Підвищення рівня професіоналізму вчителя поєднане із систематичним і цілеспрямованим методичним навчанням. На заняттях школи педагогічної майстерності вчителі знайомляться із специфікою і способами впровадження особистісно зорієнтованої системи навчання, використання активних форм і методів у процесі навчальної роботи. Введено заняття “Психологія спілкування”, як для вчителів, так і для учнів за рахунок годин варіативної складової навчального плану. Мета їх – допомогти учителю і дитині пізнати себе. Ш.А.Амонашвілі зазначав, що формалізм він вбачає в тому, що педагогічний процес не розкривається у своїй людській, істинно гуманній суті.

“Ще в школі, – відзначає професор Л.В.Кондрашова, – кожен учень повинен розуміти своє психологічне й соціальне “Я”. Психологічне “Я” передбачає відчуття компетентності, власної ефективності, особистого впливу, своєї моральної і духовної значущості. Соціальне “Я” визначає місце школяра в системі міжособистісних стосунків” [2, с. 21].

Методичною особливістю даного курсу є проблемність навчання, яка може бути досягнута через залучення учителів і учнів до обговорення питань як особистісного, так і загального характеру; надання їм можливості висловлювати власну думку, самостійно знаходити відповіді на поставлені запитання.

Однією з умов ефективної реалізації завдань курсу є створення атмосфери довіри на заняттях школи педагогічної

майстерності і уроках творчого пошуку відповіді на “вічні” запитання: сенсу життя, розуміння себе і свого місця у світі та ін.

Все частіше у психолого-педагогічній лексиці трапляються слова “гуманізація”, “особистісно зорієнтована взаємодія”, “самореалізація”, “самоактуалізація”. Проте, ще не завжди є можливість реалізувати це на практиці.

Наприклад, 70-80 % вчителів на питання “Скільки треба виховувати людину?”, дають відповіді: “Усе життя”.

Шкільні методичні комісії постійно працюють над розвитком творчого потенціалу вчителя, перевагу віддають не стільки інтелектуальному факторові, а й емоційному, керуючись таким девізом: “Примножувати, а не помічати людину в людині”.

На засіданнях шкільних методичних комісій педагоги ознайомилися із пам’ятками, напрацьованими районним та шкільним методичним кабінетом:

- Інноваційна особистість – це...
- Ефективний учитель – це...
- Шляхи впровадження нових сучасних технологій
- Компетентна особистість – це... та ін.

Круглі столи, педагогічні ярмарки, аукціони ідей, педради-анфілади, педагогічні мости, лабораторії невирішених проблем, фестивалі відкритих уроків – це неповний перелік форм методичної роботи, які проводяться у школі. Та головне ж не форма, а зміст, зміни акцентів. Нас цікавить думка дітей, який вплив здійснює школа на дитину, чи комфортно їй знаходиться 6-8 годин у школі, що в перекладі означає “будиночок радості”. Другим домом називають школу. І педагог проводить в ній половину життя, і учень – одинадцять років свого дитинства і юності.

Є в наших педагогів улюблений образ – Крилатий кінь, який долаючи перешкоди (конфлікти, непорозуміння, недооцінку), досягає вершин Істини. Там його чекає визнання й нові непідкорені вершини.

Таким чином, зростання соціальних вимог до школи вимагає підвищення професійного рівня вчителя. Учитель сучасної школи повинен не просто вчити чи виховувати, він повинен формувати світосприйняття і світорозуміння, світогляд і волю, ідеали, поняття моральності й краси; формувати духовно-інтелектуальну, творчу особистість, адаптовану до нових умов,

різномірно розвинену, соціально зрілу, яка успішно засвоює ціннісно-нормативний досвід поколінь, виробляючи свій власний досвід діяльності, творчості, спілкування. Тому особливого значення набуває розвиток педагогічної творчості, створення колективу однодумців, які б усвідомили значення своєї ролі у суспільстві і на основі цього безперервно самовдосконалювались та розвивали власний творчий потенціал.

Література

1. Дистервег А. Руководство к образованию немецких учителей. Избр. пед. произв. – М.: Политиздат, 1961.
2. Кондрашова Л.В. Превентивная педагогика. – М.: Вища школа, 2005.
3. Павлюк В. Декада психології в школі // Психолог, 2004. – № 6.
4. Рерих Н. Врата в будущее. – Рига: Виеда, 1991.

О.В.Малихін, М.В.Гільднер

ТРУДНОЩІ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СЕРЕДНЬО-СПЕЦІАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В статье рассматривается проблема определения трудностей и пути их преодоления в процессе изучения иностранного языка в средне-специальном учебном заведении.

The article deals with the problem of determining any difficulties and ways of their overcoming in the process of a foreign language learning in a secondary specialized educational establishment.

Однією з поважних причин виникнення труднощів в навчанні іноземної мови є проблема психологічного характеру: боязнь тих, хто навчається, зробити помилку, що несприятливо виявляється на оформленні мови, її швидкості і змістовній стороні висловлювання. Постійне зазначення на помилки веде до психологічного “затискання” студента, виникненню того, що в психології називається “психологічним бар’єром” [1, с. 17].

Професіоналізм і майстерність викладача повинні підказати йому правильний підхід до роботи над помилками, шлях до їх прогнозування і попередження. Описуючи типові помилки при вивченні іноземної мови, Н.Д.Івицька відмічає: “... викладачам